

УДК 330.341.2:331.101.262

DOI: 10.25140/2411-5215-2019-1(17)-26-32

Вікторія Коломієць

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Виктория Коломиец

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ СТРУКТУРА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА

Viktoriia Kolomiets

INSTITUTIONAL STRUCTURE OF HUMAN CAPITAL

У світлі інституціональних змін національної економіки розвиток людського капіталу зумовлений інституціональною структурою суспільного складу та певним чином обмежується його рамками. Визначення інституціональної структури людського капіталу становить актуальну проблему національної економіки, оскільки саме людський капітал є потенційною складовою ефективного розвитку України.

Метою дослідження стало визначення, обґрунтування та формування інституціональної структури людського капіталу, розробка науково-методичних положень і практичних рекомендацій щодо її функціонування в межах національної економіки України.

Побудовано інституціональну структуру людського капіталу. У структурі виділено рівні її функціонування. На відміну від наявних поглядів, запропонована інституціональна структура людського капіталу ґрунтується на інститутах, що зумовлюють її працездатність, а в практичному сенсі визначають шляхи втілення. Конкретні дії реалізуються через інституції.

Ключові слова: людський капітал; інституціональна структура; національна економіка; інститути; інституції.

Рис.: 1. Бібл.: 17.

В свете институциональных изменений национальной экономики развитие человеческого капитала обусловлено институциональной структурой общества и определенным образом ограничивается его рамками. Определение институциональной структуры человеческого капитала составляет актуальную проблему национальной экономики, поскольку именно человеческий капитал является составляющей эффективного развития Украины.

Целью исследования стало определение, обоснование и формирование институциональной структуры человеческого капитала, разработка научно-методических положений и практических рекомендаций относительно ее функционирования в рамках национальной экономики Украины.

Построено институциональную структуру человеческого капитала. В структуре выделено уровни ее функционирования. В отличие от существующих взглядов, предложенная институциональная структура человеческого капитала базируется на институтах, обуславливающих ее работоспособность. Конкретные действия реализуются через институты.

Ключевые слова: человеческий капитал; институциональная структура; национальная экономика; институты; институции.

Рис.: 1. Библ.: 17.

In the world of institutional changes in the national economy, the development of human capital is due to the institutional structure of society and in a certain way limited to its framework. The definition of the institutional structure of human capital is a topical issue of the national economy, insofar as it is human capital that is a potential component of the effective Ukrainian development.

Purpose of the study was to determine, justify and form the institutional structure of human capital, to develop scientific and methodological provisions and practical recommendations for its functioning within the national economy of Ukraine.

The institutional structure of human capital is constructed. In the structure, levels of its functioning are highlighted. In contrast to the existing views, the proposed institutional structure of human capital is based on the institutions that determine its efficiency. Specific actions are implemented through institutions.

Keywords: human capital; institutional structure; national economy; institutes; institutions.

Fig.: 1. References: 17.

JEL Classification: E02, E14, E24

Постановка проблеми. Низький рівень розвитку людського капіталу зумовлює необхідність системних досліджень не тільки його фактичного стану. Їх проведення потребує надійної методологічної бази, наукового визначення сутності та змісту людського капіталу. У світі інституціональних змін національної економіки розвиток людського капіталу зумовлений інституціональною структурою суспільного складу та певним чином обмежується його рамками.

Чітко вибудована структура будь-якого об'єкта вирішує можливість та ступінь досягнення ним поставлених завдань. Визначення інституціональної структури людського капіталу становить актуальну проблему національної економіки, оскільки саме людський капітал є потенційною складовою ефективного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над визначенням структури капіталу, доцільності його структуризації в теоретичній площині працювали як зарубіжні, так і українські науковці: Г. Базецька, І. Бланк, О. Грищенко, А. Івко, Р. Квасницька, Г. Міллер, Ф.-Е. Модільяні, Ю. Петленко, В. Федорова, Д. Фіннерті, Ф. Ченг, М. Яременко, І. Яремко та інші. Однозначної думки не склалося. Дискусія стосовно цього питання загострилася за сучасної інституціональної трансформації національної економіки. Проте невизначеною залишається категорія «інституціональна структура людського капіталу».

Теоретичні надбання щодо структури людського капіталу спираються на ґрунтовні праці Г. Бекера [11] та Т. Шульца [16], що вважаються засновниками концепції людського капіталу. Із різним ступенем поглиблення у своїх працях розглянули структуру людського капіталу Н. Брюховецька, І. Булеєв, Д. Богиня, В. Геєць, О. Грішнова, І. Каленюк, А. Чухно, О. Бородіна, Н. Голікова, Е. Лібанова, В. Мандибура та інші.

Ієрархічну структуру людського капіталу розглядали Л. Чернобай, Ю. Широн [7, с. 89], де визначено складові, їх підпорядкованість та наповнення. Трактуювання відповідає загальному визначенню структури, як характеристики складу та просторової картини об'єкта, взаєморозміщення елементів, певний функціональний взаємозв'язок складових частин об'єкта, внутрішня будова [4].

О. Чорна визначає складність структури людського капіталу, що обумовлює існування широкого переліку напрямів формування та розвитку людського капіталу, який відбувається впродовж усього життя людини [8].

В окремих дослідженнях більш детально розглянута структура людського капіталу, виокремлено рівні розвитку людського капіталу, основні складові людського капіталу, види людського капіталу, результати розвитку та реалізації людського капіталу [1, с. 25].

Що стосується методологічних аспектів формування інституціональної структури людського капіталу, в інституціоналізмі ХІХ ст. виділяють дві особливості методологічних підходів до аналізу ринкових інститутів. Перша полягає в з'ясуванні змісту інститутів через інтереси та поведінку індивідів, які їх використовують для координації своєї взаємодії. Саме індивід стає стрижнем в аналізі інститутів. Характеристика держави здійснюється, зважаючи на інтереси й особливості поведінки її громадян. Такий підхід отримав назву «методологічного індивідуалізму». Спираючись на нього, було сформульовано концепцію «спонтанної еволюції інститутів», яка виходить із припущення, що інститути виникли як наслідок спонтанної діяльності людей. Друга особливість підходу протилежна першій і отримала назву «холізм», в якому вихідною точкою стають не індивіди, а інститути. Самі ж інститути пояснюються через функції, які вони виконують у відтворенні економічних відносин на макрорівні [3, с. 27–28]. Концепції спонтанної еволюції протистоїть теза «інституціонального детермінізму»: інститути розглядаються як головний бар'єр спонтанного розвитку, у якому «старий» інституціоналізм вбачає важливий стабілізаційний фактор. Т. Веблен вважав, що інститути – це «результат процесів, що відбуваються в минулому, вони пристосовані до обставин минулого й тому є фактором соціальної інерції, психологічної інерції» [2, с. 202–203].

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. У багатьох дослідженнях недостатньо висвітлено визначення та обґрунтування інституціональної структури людського капіталу. На цьому базується доцільність проведеного в цій статті дослідження.

Мета статті. Метою дослідження стало визначення, обґрунтування та формування інституціональної структури людського капіталу, розробка науково-методичних положень і практичних рекомендацій щодо її функціонування в межах національної економіки України.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Виклад основного матеріалу. Недостатній для сталого розвитку функціонування національної економіки рівень розвитку людського капіталу пов'язаний передусім із такими причинами:

- низький рівень фінансування освіти та охорони здоров'я в країні;
- низький рівень кваліфікації робочої сили;
- низький індекс освіти і рівня життя;
- безробіття.

Водночас на основі теорій ендогенного зростання можна пояснити збільшення загальної продуктивності економіки країни на основі таких ефектів:

– ефект працівника (його продуктивність): краще освічений працівник професійно є більш ефективним, особливо в умовах складного технічного й технологічного оснащення процесів виробництва;

– ефект розподілу: більш високий рівень людського капіталу дозволяє краще приймати рішення, краще використовувати інформацію і, отже, максимізувати оптимальну вартість виробництва;

– науково-дослідницький ефект: людський капітал є джерелом технічного прогресу, що підвищує ефективність усіх факторів виробництва;

– ефект дифузії: більш високий рівень людського капіталу (рівня освіти, культури довіри) підвищує готовність працівників до технологічних чи організаційних змін [15].

Вищеназвані ефекти прискорюють впровадження інновацій та поширення нових технологій в економічні процеси, що сприяє прийняттю економічно зважених рішень. Такі засоби сприяють не тільки ефективному розвитку України, але й формуванню високого рівня розвитку людського капіталу, що необхідно національній економіці. Економічні можливості можуть відігравати конструктивну роль у людському капіталі для підтримки явищ зростання [10, с. 3].

Людський капітал функціонує в мультирізноманітному середовищі, і тому людина, як носій людського капіталу, за своєю сутністю не є виключно економістом. У результаті цілеспрямованої діяльності люди ієрархічно вибудовують цілі власного розвитку відповідно до системи цінностей, яку вони сповідують, раціоналізують засоби діяльності, отримання інформації, удосконалюючи тим самим власні когнітивні й емоційні якості. Тому в складному процесі прийняття рішень, орієнтованому на реалізацію функцій конкретних цілей розвитку в усіх сферах буття, людям важливо вміти ефективно використовувати власний потенціал та капітал.

Взаємодія людського капіталу та людських ресурсів, розвиток соціального потенціалу, а також капіталу й фінансового ринку, позитивно впливає на економічне зростання країни, є важливими та взаємодоповнювальними факторами цього процесу [13, с. 32].

Подальше поліпшення якості людського капіталу можливе шляхом розробки дієвих фінансових механізмів забезпечення інституціоналізації людського капіталу. Вплив людського капіталу на економічний розвиток відзначається не тільки для окремих країн, але і для цілих регіонів [17, с. 2700–2702; 10, с. 8].

В інституціональній структурі людського капіталу найменшою одиницею та найнижчим рівнем реалізації людського капіталу стала людина.

Як визначають істотні джерела, структура має містити склад, просторову картину об'єкта, взаєморозташування його елементів, певний функціональний взаємозв'язок складових частин об'єкта, внутрішню будову [4].

Тому інституціональна структура людського капіталу побудована відповідно до вищенаведеного з урахуванням обов'язкового вмісту складу, просторової картини об'єкта, взаєморозташування його елементів, певного функціонального взаємозв'язку складових частин об'єкта, внутрішнього устрою (рисунок).

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

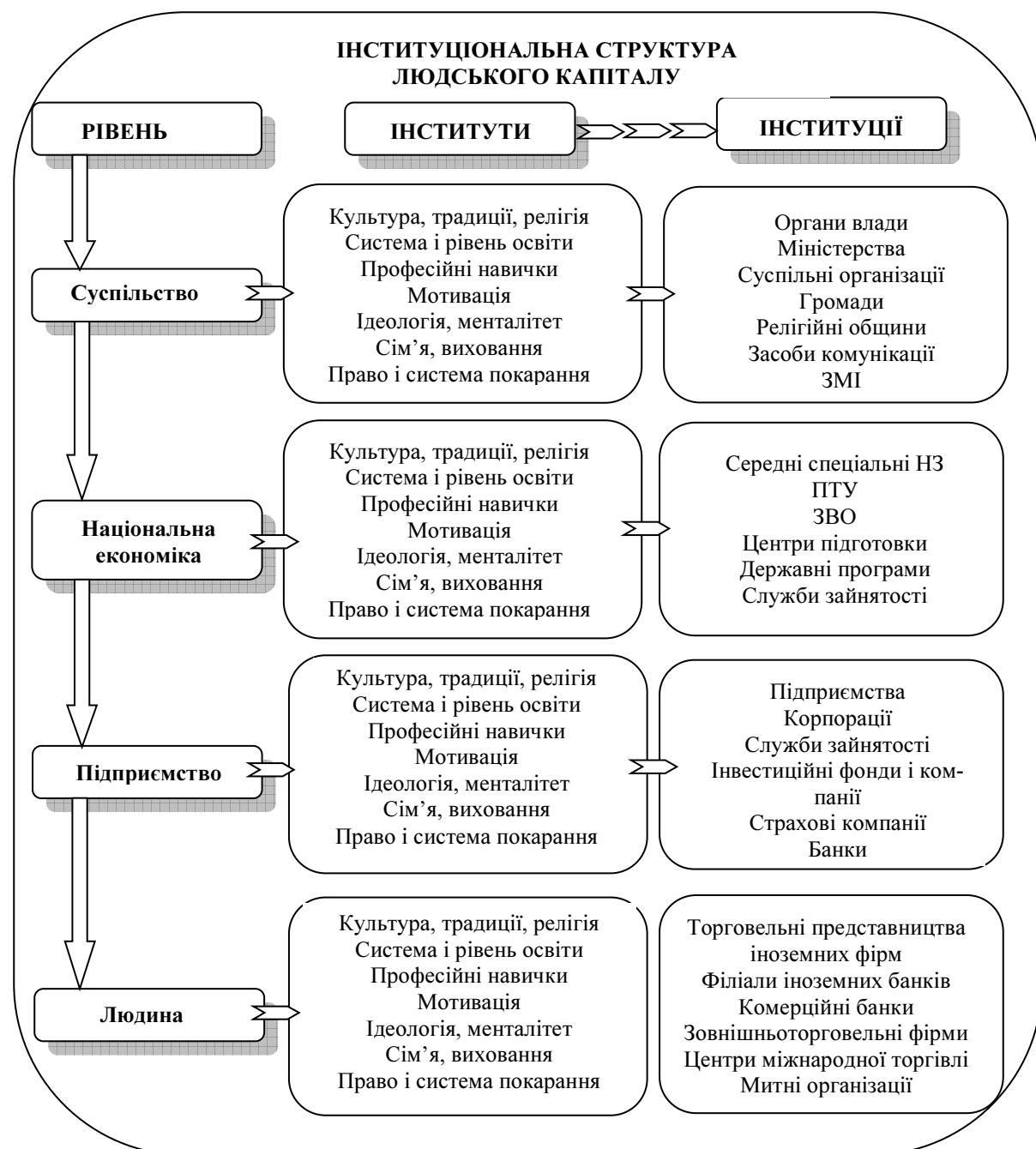

Рис. Інституціональна структура людського капіталу

У структурі виділено рівні її функціонування, традиційно якими є людина, підприємство, національна економіка, суспільство. На відміну від наявних поглядів на формування структури людського капіталу [1; 7; 8; 9] запропонована інституціональна структура людського капіталу ґрунтується на інститутах, що зумовлюють її працездатність, а в практичному сенсі визначають шляхи втілення. Конкретні дії реалізуються через інституції як формалізовані (органи влади, міністерства, навчальні заклади різних рівнів, державні програми, підприємства, корпорації, приватні та державні заклади та інші), так і неформальні (суспільні організації, громади, релігійні общини, засоби комунікації).

Відповідно до аксіоми, що в суспільстві склалася та діють певні інститути, нами визначено – в інституціональній структурі людського капіталу на всіх рівнях задіяний однаковий перелік інститутів. При цьому інституції, що підтримують розвиток людського капіталу, на кожному рівні окремі.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Відповідно до формальних та неформальних інститутів в інституціональній структурі сформовані інституції, що забезпечують функціонування інститутів. Завбільшки інституції носять формальний характер та законодавчо визначене їх заснування та існування.

Людський капітал разом із лояльністю і компетентністю працівників є основою їх відношення до професійного середовища, до організаційної політики. Вирішення цього питання залежить від таких чинників.

По-перше, людський капітал стає помітним активом фірми. Більшість інших активів (будівлі, обладнання тощо) починають знецінюватися в день їх придбання (для обліку названого процесу нараховується амортизація). Людський капітал повинен зростати, якщо фірма процвітає. За таких умов знання є продуктивними, а людський капітал перетворюється в споживчу цінність.

По-друге, використання знань сприяє їх зростанню, а не зменшенню, як це відбувається з матеріально-фінансовими активами.

По-третє, працівники з найбільш цінним людським капіталом завжди перебуває в більш вигідних умовах, оскільки завжди знаходять можливості для діяльності в будь-яких організаціях. Вони завжди мають вибір щодо того, де саме працювати і на яких умовах. Такі співробітники прагнуть до укріплення емоційного зв'язку з організацією, а також вони завжди зацікавлені в економічному зростанні.

Втіленням людського потенціалу є відкриті інновації, що сприяють соціальному партнерству й за умов фінансування набувають форму складової людського капіталу. Їх застосування дозволить національній економіці розробляти нові економічні моделі, а також відслідковувати інновації в суспільстві. Це змінює методи управління ризиками в економіці, створення цінностей у співпраці із зацікавленими сторонами в мережевих структурах. Це також відкриває простір для багаторівневого управління інноваціями. Його основні ланки – це кластери підприємств та соціальних організацій, які в результаті взаємодії та співпраці створюють мультиплікаційний ефект.

Немає сумніву в тому, що успішний розвиток національної та глобальної економіки відбувається під впливом поширення знань, освіти, інформації, що сприяє накопиченню людського капіталу. Кожна країна визначає пріоритетність видатків, вкладень та розраховує ефект від них. Серед наявних сценаріїв розвитку країн дослідники визначають ефективний напрям вкладення в людський капітал [5; 6; 12; 14].

Тільки превалювання мислення про майбутнє над теперішнім визначає норми відповідальності діяльності людини, організаційної структури, держави. Такий стан речей забезпечує добробут держави та національної економіки. Це відбувається за рахунок забезпечення умов, коли матеріальні аспекти поліпшення якості життя пов'язані із соціальними аспектами і сферою цінностей.

Висновки і пропозиції. Таким чином, визначення інституціональної структури людського капіталу становить актуальну проблему національної економіки, адже саме людський капітал є потенціальною складовою ефективного розвитку України. Тому метою дослідження стало визначення, обґрунтування та формування інституціональної структури людського капіталу, розробка науково-методичних положень і практичних рекомендацій щодо її функціонування в межах національної економіки України.

Побудовано інституціональну структуру людського капіталу з урахуванням складу, просторової картини об'єкта, взаєморозташування його елементів, певного функціонального взаємозв'язку складових частин об'єкта, внутрішнього устрою. У структурі виділено рівні її функціонування, інститути, інституції. На відміну від наявних поглядів на формування структури людського капіталу, запропоновано інституціональну структуру людського капіталу, що ґрунтується на інститутах, а конкретні дії реалізуються через інституції. Побудова інституціональної структури людського капіталу не означає

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

припинення наукових пошуків, адже швидко мінливе інституційне середовище вимагає постійного вдосконалення наукових розробок, їх корекції після аналізу результатів практичного застосування.

Список використаних джерел

1. Брюховецька Н. Ю., Чорна Н. Ю. Управління розвитком людського капіталу підприємств: інституціональний аспект: монографія. Київ: НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2015. 268 с. URL: iep.donetsk.ua/publish/mono/Bryukhovetska_Cherna.pdf.
2. Веблен Т. Теория праздного класса. Москва: Прогресс, 1984. 367 с. URL: <https://www.econ.msu.ru/cmt2/lib/c/750/.../Veblen-TPK.doc>.
3. Олейник А. Н. К институциональной теории науки. *Общественные науки и современность*. 2014. № 1. URL: [http://ecsocman.hse.ru/data/2015/11/28/1250991303/29-35\(Oleinik\).pdf](http://ecsocman.hse.ru/data/2015/11/28/1250991303/29-35(Oleinik).pdf).
4. Структура. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. 5-те вид. Київ, Ірпінь: Перун, 2005. С. 547.
5. Ткач А. А. Институциональные трансформации экономических систем. *Трансформаційні процеси в економіці України: інституціональний контекст*: монографія / А. Ткач та ін.; за ред. М. М. Радевої. Мелітополь, 2018. С. 180–252. DOI: <https://doi.org/10.32901/978-966-2489-64-4/2018>.
6. Ткач Т. Професіональне вигорання у менеджерів. *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*. 2016. Zeszyt № 47 (3/2016). P. 260–273.
7. Чернобай Л. І., Широн Ю. О. Підходи до структурування людського капіталу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2013. № 873. С. 87–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_776_16.
8. Чорна О. А. Институціональний механізм розвитку людського капіталу підприємств. *Научный Вестник Донбасской государственной машиностроительной академии: сб. науч. тр.* 2010. № 1 (6Е). С. 428–434. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=nvdgma_2010_1_66.
9. Шутаева О. О. Структура та основні підходи к оцінки людського капіталу. *Культура народів Причорномор'я*. 2014. № 278. Т. 2. С. 31–34. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/93958>.
10. Ali M., Egbetokun A., Memon M. Human capital, social capabilities and economic growth. *Economies*. 2018. № 6 (2). P. 1–18. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies6010002>.
11. Becker G. S. Human Capital. New York: Columbia University Press, 1964.
12. Kolomiets V., Golovkova L. The institutional content of the human capital of the national economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2017. Vol. 3(5). P. 289–293. DOI: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-5-289-293>.
13. Mahmood H., Alkahtani N. Human resource, financial market development and economic growth in Saudi Arabia: a role of human capital. *Economic Annals-XXI*. 2018. Vol. 169 (1-2). P. 31–34. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V169-06>.
14. Radieva M. Institutional modernization of the Global economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4. No. 5 (2018). P. 283–290. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-5-283-290>.
15. Rosa M. Mariz-Perez, Mercedes Teijeiro-Alvarez M., Garcia-Alvarez T. The relevance of human capital as a driver for innovation. *Cuadernos de Economía*. 2018. Vol. 35. Iss. 98.
16. Schulz T. W. Investment in Human Capital. *American Economic Review*. 1961. March. 51. P. 1–17.
17. Siddiqui A., Rehman A. The Human Capital and Economic Growth Nexus: in East and South Asia. *Applied Economics*. 2016. Vol. 49(28). P. 2697–2710. DOI: <https://doi.org/10.1080/00036846.2016.1245841>.

References

1. Bryukhovetska, N. Yu., Chorna, N. Yu. (2015). *Upravlinnia rozvytkom liudskoho kapitalu pidpryyemstv: instytutsionalnyi aspekt [Management of the development of human capital of enterprises: the institutional aspect]*. Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Economics of Industrialists. Retrieved from iep.donetsk.ua/publish/mono/Bryukhovetska_Cherna.pdf.
2. Veblen, T. (1984). *Teoriia prazdnogo klassa [Theory of the idle class]*. Moscow: Progress. Retrieved from <https://www.econ.msu.ru/cmt2/lib/c/750/.../Veblen-TPK.doc>.
3. Oleynik, A. N. (2014). К институциональной теории науки [To the institutional theory of science]. *Obshchestvennye nauki i sovremennost – Social sciences and modernity, 1*. Retrieved from [http://ecsocman.hse.ru/data/2015/11/28/1250991303/29-35\(Oleinik\).pdf](http://ecsocman.hse.ru/data/2015/11/28/1250991303/29-35(Oleinik).pdf).

4. Struktura [Structure]. *Velykyy tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopov.) – Great explanatory dictionary of contemporary Ukrainian language (from the supplementary and additions)*. (2005). Kyiv, Irpen: Perun [in Ukrainian].

5. Tkach, A., Radeva, M., Kolomiets V., & others. (2018). Instyutsionalnye transformatsii ekonomicheskikh system [Institutional transformations of economic systems]. In M. M. Radeeva (Ed.), *Transformatsiini protsesy v ekonomitsi Ukrainy: instyutsionalnyi kontekst – Transformation processes in the Ukrainian economy: institutional context*. Melitopol: Kolor Print. Retrieved from <https://doi.org/10.32901/978-966-2489-64-4/2018>.

6. Tkach, T. (2016). Professionalnoe vygoranie u menedzherov [Professional burnout at managers]. *Nirovnosty spolechny a vsrost gospodarczy – Social inequalities and economic growth*, 47 (3/2016), 260–273 [in Russian].

7. Chernobay, L. I., & Shyron, Yu. O. (2013). Pidkhody do strukturuvannya liudskoho kapitalu [Approaches to the structuring of human capital]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika» – Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic»*, 873, 87-93. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_776_16.

8. Chorna, O. A. (2010). Instyutsionalnyi mekhanizm rozvytku liudskoho kapitalu pidpriemstv [Institutional mechanism of human capital development of enterprises]. *Nauchnyi Vestnik Donbasskoi gosudarstvennoi mashynostroitelnoi akademii: sbornik nauchnykh trudov – Scientific Herald of the Donbass State Machine-Building Academy: a collection of scientific papers*, 1 (6E), 428–434. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=nvdgma_2010_1_66.

9. Shutayeva, O. O. (2014). Struktura ta osnovni pidkhody do otsinky liudskoho kapitalu [Structure and main approaches to human capital assessment]. *Kultura narodov Prychernomorja – Culture of the peoples of the Black Sea region*, 278 (2), 31–34. Retrieved from <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/93958>.

10. Ali, M., Egbetokun, A., & Memon, M. (2018). Human capital, social capabilities and economic growth. *Economies*, 6 (2), 1–18. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies6010002>.

11. Becker, G. S. (1964). *Human Capital*. New York, NY: Columbia University Press.

12. Kolomiets, V. & Golovkova, L. (2017). The institutional content of the human capital of the national economy. *Baltic Journal of Economic Studies*, 3 (5), 289–293. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-5-289-293>.

13. Mahmood, H., & Alkahtani, N. (2018). Human resource, financial market development and economic growth in Saudi Arabia: a role of human capital. *Economic Annals-XXI*, 169 (1-2), 31–34. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V169-06>.

14. Radieva, M. (2018). Institutional modernization of the Global economy. *Baltic Journal of Economic Studies*, 4 (5), 283–290. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-5-283-290>.

15. Rosa, M. Mariz-Perez, Mercedes, Teijeiro-Alvarez M., Garcia-Alvarez, T. (2018). The relevance of human capital as a driver for innovation. *Cuadernos de Economía*, 35 (98).

16. Schulz, T. W. (1961). Investment in Human Capital. *American Economic Review*, March 51, 1–17.

17. Siddiqui, A., & Rehman, A. (2016). The Human Capital and Economic Growth Nexus: in East and South Asia. *Applied Economics*, 49 (28), 2697–2710. DOI: <https://doi.org/10.1080/00036846.2016.1245841>.

Коломієць Вікторія Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри «Фінанси та економічна безпека», Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту ім. академіка В. Лазаряна (вул. Лазаряна, 2, м. Дніпро, 49010, Україна).

Коломиець Виктория Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры «Финансы и экономическая безопасность», Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта имени Академика В. Лазаряна (ул. Лазаряна, 2, г. Днепр, 49010, Украина).

Kolomiets Viktoriia – PhD in Economics, Associate Professor, Doctoral student Department of Finance and Economic Security, Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after Academician V. Lazarian (2 Lazarian Str., 49010 Dnipro, Ukraine).

E-mail: vik2005vik@meta.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3427-8986>

ResearcherID: I-1643-2018

Scopus Author ID: 180422-000732